

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему

*“ Аб’юзивні стосунки в родині та їх
негативні наслідки для дитини ”*

Виконав: здобувач 2 курсу,
групи ПС-22м
Спеціальності 053 «Психологія»
Ступник С.А.
Керівник: Бикова В.О.,
к.п.н., доцент

м. Дніпро
2024

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи
Ступник Світлани Антонівни

на тему:

«Аб'юзивні стосунки в родині та їх негативні наслідки для дитини»

Кваліфікаційна робота здобувача 2-го курсу, спеціальності «Психологія» (у форматі Магістр) (Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро, кафедра інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи) присвячена проблемі теоретичного обґрунтування та емпіричного дослідження аб'юзивних стосунків і родині та їх негативних наслідків для дитини.

Аб'юзивні стосунки в родині – це серйозна проблема, що може мати негативні наслідки для всіх членів сім'ї, особливо для дітей. Робота присвячена дослідженню аб'юзивних стосунків в родині та їх впливу на психологічний, емоційний та соціальний розвиток дитини.

Дослідження включає аналіз основних форм аб'юзу в родині, таких як фізичне, емоційне, психологічне та сексуальне насильство, а також особлива увага приділяється наслідкам аб'юзивних стосунків для дитини на різних етапах її розвитку.

З'ясовано та проаналізовано наслідки аб'юзивних стосунків для дитячого самопочуття, психологічного здоров'я та соціальної адаптації. Також надано огляд стратегій психологічної підтримки та інтервенційних програм для дітей (у вигляді розроблених рекомендацій для психологів), які пережили, спостерігали аб'юз або перебувають у сім'ях з аб'юзивними стосунками.

Акцентується увага на усвідомленні серйозності проблеми аб'юзивних стосунків в родині та важливості вчасного втручання для захисту дітей від негативних наслідків, які можуть супроводжувати їх протягом усього життя.

За результатами експериментального дослідження у роботі встановлено, що за результатами дослідження діти, які стають свідками аб'юзивних стосунків в сім'ї, як ми бачимо з емпіричних розрахунків, можуть мати серйозні психологічні

проблеми. У таких дітей високий відсоток почуття безпорадності (Хср. = 19,39%) порівняно з дітьми з благополучних родин (Хср. = 9,61%), це свідчить про те, яку негативну атмосферу створює аб'юзивна сім'я, безсилля, підвищене відчуття тривоги (Хср. = 21,04%) у порівнянні з дітьми з функціональних сімей (Хср. = 7,96%) та такі діти частіше відчувають страх (Хср. = 20,39%) проти (Хср. = 8,61%) дітей з благополучних сімей. У порівнянні з дітьми з благополучних сімей, діти з сімей з насиллям частіше відчувають негативні емоції, власну меншовартість, мають незадоволені потреби та у них низький відсоток психологічного благополуччя в родині.

Практична значущість полягає в тому, що отримані результати можуть використовувати фахівці (вчителі, психологи, вихователі) які безпосередньо працюють з дітьми, для кращого розуміння ситуації та створення сприятливих умов для розвитку дитини.

Перелік ключових слів: *аб'юзивні стосунки, негативні наслідки аб'юзу, діти, сім'я, насильство, аб'юз.*

SUMMARY
qualification work
Stupnyk Svitlana
on the topic:
"Abusive relationships in the family and their negative consequences for the child"

The qualification work of the 2nd-year applicant, majoring in "Psychology" (in Master's format) (Alfred Nobel University, Dnipro, department of innovative technologies in pedagogy, psychology and social work) is devoted to the problem of theoretical substantiation and empirical research of abusive relationships and family and their negative consequences for the child.

Abusive family relationships are a serious problem that can have negative consequences for all family members, especially children. The work is devoted to the study of abusive relationships in the family and their impact on the psychological, emotional and social development of the child.

The study includes an analysis of the main forms of abuse in the family, such as physical, emotional, psychological and sexual violence, and special attention is paid to the consequences of abusive relationships for the child at different stages of its development.

The consequences of abusive relationships for children's well-being, psychological health, and social adaptation are clarified and analyzed. An overview of psychological support strategies and intervention programs for children (in the form of developed recommendations for psychologists) who have experienced, observed abuse, or are in families with abusive relationships is also provided.

Attention is focused on awareness of the seriousness of the problem of abusive relationships in the family and the importance of timely intervention to protect children from negative consequences that may accompany them throughout their lives.

Based on the results of the experimental study, it was established in the work that according to the results of the study, children who witness abusive relationships in the

family, as we can see from empirical calculations, may have serious psychological problems. Such children have a high percentage of feelings of helplessness (Xsr. = 19.39%) compared to children from prosperous families (Xsr. = 9.61%), this indicates the negative atmosphere created by an abusive family, powerlessness, an increased feeling of anxiety (Xsr. = 21.04%) compared to children from functional families (Xsr. = 7.96%) and such children more often feel fear (Xsr. = 20.39%) versus (Xsr. = 8.61%) of children from prosperous families. Compared to children from prosperous families, children from violent families more often experience negative emotions, their own inferiority, have unsatisfied needs and have a low percentage of psychological well-being in the family.

The practical significance is that the obtained results can be used by specialists (teachers, psychologists, educators) who work directly with children, to better understand the situation and create favorable conditions for the child's development.

Key words: *abusive relationships, negative consequences abuse, children, family, violence, abuse.*

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ АБ'ЮЗИВНИХ СТОСУНКІВ	8
1.1. Поняття аб'юзивних стосунків в родині.....	8
1.2. Особливості прояву насильства в родині.....	16
1.3. Психологічні особливості впливу аб'юзивної сімейної системи на дитину	26
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	35
РОЗДІЛ 2 ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ АБ'ЮЗИВНИХ СТОСУНКІВ В РОДИНІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДИТИНУ	37
2.1. Методичний інструментарій проведення дослідження	37
2.2. Аналіз та інтерпретація дослідження негативних наслідків аб'юзивних стосунків та їх впливу на дитину	49
2.3. Розробка рекомендацій для психологів, які працюють з дітьми, що стали свідками аб'юзивних стосунків.....	57
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	71
ВИСНОВКИ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	77
ДОДАТКИ.....	82